Meron & Salman
LAW OFFICE

זוגיות וכסף

שיחת הכסף הראשונה

מדריך מעשי לזוגות שרוצים לדבר על כסף בלי לריב

עו"ד טל מירון

שלב 01

מה כסף אומר לכל אחד מכם

למה דווקא כסף

במשך עשרים שנה אני מייצגת בני זוג בהליכי גירושין. אם הייתי צריכה לבחור נושא אחד שחוזר כמעט בכל תיק, התשובה ברורה: כסף. לא תמיד הוא הסיבה הראשונה לפרידה, אבל כמעט תמיד הוא שם, מתחת לפני השטח, שנים לפני שמישהו מגיע למשרד שלי.

גם המחקר מאשש את מה שאני רואה בשטח. במחקר רחב שבחן אלפי זוגות נשואים נמצא שמבין כל נושאי המחלוקת, ויכוחים על כסף הם המנבא הטוב ביותר לגירושין. חוקרי הזוגיות ג׳ון וג׳ולי גוטמן מדגישים שהבעיה אינה גובה ההכנסה, אלא האופן שבו בני הזוג מדברים על המחלוקות הכספיות שלהם.

החדשות הטובות: את האופן הזה אפשר ללמוד. המדריך הזה בנוי כך שתעברו אותו יחד, שלב אחר שלב, ותצאו ממנו עם הבנה, עם כלים ועם החלטות כתובות. לאורך הדרך אשתף מקרים מהתיקים שלי, כדי להראות מה קורה כשהשיחות האלה לא מתקיימות בזמן.

לכל אחד מאיתנו יש אמונות על כסף שנבנו בילדות, לרוב בלי שנשים לב. הפסיכולוג והמתכנן הפיננסי ד״ר בראד קלונץ חקר את האמונות האלה וזיהה ארבעה דפוסים מרכזיים. אף אחד לא שייך לדפוס אחד בלבד, אבל לרובנו יש דפוס דומיננטי.

הדפוס	האמונה המרכזית	איך זה נראה בזוגיות
הימנעות	כסף הוא דבר שלילי, או שאני לא ראוי לו	לא פותח את דפי הבנק, דוחה החלטות, נמנע מהשיחה
סגידה	עוד כסף יפתור את הבעיות	הוצאות גדולות, תחושה שאף פעם אין מספיק
סטטוס	השווי העצמי שלי נמדד בכסף	קניות לראווה, ולעיתים הסתרת מידע כספי מבן הזוג
זהירות	חייבים לחסוך ולא לחשוף	חיסכון קפדני, קושי ליהנות, חשדנות כלפי הוצאות

שלב 01

שאלון קצר: כל אחד ממלא לבד

דרגו כל משפט מ 1 (בכלל לא) עד5 (מאוד מתאים לי), ואחר כך השוו תשובות

אני מעדיף/ה לא לדעת בדיוק כמה יש לנו בחשבון	1	2	3	4	5
אם רק היינו מרוויחים יותר, רוב הבעיות שלנו היו נפתרות	1	2	3	4	5
חשוב לי שיראו שאנחנו מסתדרים טוב	1	2	3	4	5
אני מרגיש/ה לא בנוח כשאין חיסכון לשעת חירום	1	2	3	4	5
לא נעים לי לספר כמה אני מרוויח/ה, גם לבן או בת הזוג	1	2	3	4	5
קנייה לא מתוכננת גורמת לי לחרדה	1	2	3	4	5

משפט 1 מצביעעל הימנעות2 על סגידה3 ו5 על סטטוס4 ו6 על זהירות. המטרה אינה לתייג, אלא להבין מאיפה מגיעות התגובות של כל אחד.

מהתיקים שלי

החוב שלא סופר

בני זוג, נשואים שתים עשרה שנה. הוא ניהל את הכספים, היא "לא רצתה להתעסק בזה". כשהבנק פנה אליהם בדרישה לפירעון, התברר שבמשך שנים הוא לקח הלוואות כדי לשמור על רמת חיים שלא הייתה להם. לא מתוך רוע, אלא מתוך בושה.

בהליך הגירושין השאלה המרכזית כבר לא הייתה רק מה לחלק, אלא מי נושא בחובות, והאם הם נוצרו לטובת המשפחה. הוויכוח הזה נמשך חודשים.

מה היה עוזר כאן: שיחה פתוחה על חובות כבר בהתחלה, גישה של שני בני הזוג לחשבונות, ומפגש קבוע שבו מסתכלים על המספרים יחד.

שלב 02

שלוש שיחות, לא אחת

שיחת כסף טובה לא נסגרת בערב אחד. חלקו אותה לשלושה מפגשים, בהפרש של כמה ימים.

שיחה ראשונה: העבר

01 איך דיברו על כסף בבית שגדלת בו, ומי קיבל את ההחלטות

02 מה הזיכרון הראשון שלך שקשור לכסף

03 מה הרגע הכי קשה שחווית סביב כסף

04 מה לקחת מההורים שלך בנושא הזה, וממה החלטת להתרחק

שיחה שנייה: ההווה

01 מה ההכנסות, ההוצאות הקבועות, החסכונות והחובות של כל אחד? (חשיפה מלאה)

02 יש הלוואות, ערבויות או התחייבויות למשפחה שחשוב שאדע עליהן

03 מאיזה סכום נתייעץ לפני קנייה

04 על מה קל לך להוציא, ועל מה קשה לך

05 מי מנהל בפועל את התשלומים, והאם שנינו יודעים איפה הכל נמצא

שיחה שלישית: העתיד

01 איך נראים החיים שאנחנו רוצים בעוד חמש ועשר שנים

02 דירה, ילדים, לימודים, עסק: מה בראש סדר העדיפויות

03 אם אחד מאיתנו יצמצם עבודה בשביל הילדים, איך נשמור על הזכויות שלו

04 מה אנחנו רוצים להשאיר לילדים, ואיך נסדר את זה

שלב 03

בוחרים מודל לניהול הכסף

מהתיקים שלי

מי שוויתרה על הקריירה

אחרי הלידה השנייה היא עברה לחצי משרה. ההחלטה התקבלה יחד, בלי שום שיחה על המשמעות הכלכלית. חמש עשרה שנה אחר כך, בפרידה, התברר שהפנסיה שלה קטנה בהרבה, והפער בכושר ההשתכרות בין השניים עצום.

החוק מאפשר לבית המשפט לתת מענה מסוים לפערים כאלה, אבל זה הליך מורכב, יקר ולא ודאי.

מה היה עוזר כאן: הסכמה מראש, בזמן שהיחסים טובים, על איך מפצים את מי שמצמצם עבודה: הפקדות לפנסיה, חיסכון על שמו, או הסדר כתוב.

אין מודל נכון אחד. יש מודל שמתאים לכם, וחשוב לבחור אותו במודע ולא מתוך הרגל.

המודל	יתרונות	חסרונות
הכל משותף	שקיפות מלאה, תחושת שותפות	מעט עצמאות, חיכוך סביב הוצאות אישיות
הכל נפרד	עצמאות, פחות ויכוחים יומיומיים	קושי לתכנן יחד, סיכון לפערים ולהסתרה
שלוש קופות	חשבון משותף להוצאות הבית ולצדו חשבון אישי לכל אחד	דורש הסכמה על גובה ההפקדה לכל קופה
יחסי להכנסה	כל אחד תורם לפי מה שהוא מרוויח, תחושת הוגנות	דורש עדכון כשההכנסות משתנות

שלב 04

כללים לשיחה בלי ריב

מהתיקים שלי

הירושה שהתערבבה

היא קיבלה ירושה מאביה והפקידה אותה בחשבון המשותף שלהם, "כי ככה יותר פשוט". מהחשבון שילמו משכנתא, שיפוץ לדירה, גשר לשיניים של הילד וחופשות. בפרידה הועלתה על ידה טענה שהכסף שייך לה בלבד. חשוב להבין, כי כאשר כסף נפרד מופקד לחשבון משותף , קשה מאוד יהיה להוכיח למי שייך מה שנותר ממנו...ונקודת המוצא תהיה חלוקה שיוויונית .

מה היה עוזר כאן: החלטה מודעת: להשאיר ירושה בחשבון נפרד, לחילופין לערוך הסכם יחסי ממון וכמובן שאם בוחרים להשקיע את הכסף ברכישת נכס, לתעד זאת בכתב או ברישום בטאבו .

פתיחה רכה. המחקר של גוטמן מראה שהדקות הראשונות של שיחה מנבאות את סופה. במקום "אתה שוב בזבזת", נסו "ראיתי את החיוב באשראי ואני מרגישה לחוצה. אפשר לדבר על זה?"

להימנע מארבעת ההרסנים. ביקורת על האישיות, בוז, התגוננות והסתגרות. כשאחד מהם מופיע, זה הסימן לעצור.

להקשיב לרגש שמאחורי המספר. ויכוח על קנייה הוא כמעט תמיד ויכוח על ביטחון, חופש או כבוד. שאלו: "מה חשוב לך כאן?"

הפסקה מוסכמת. כשהשיחה מתחממת, עוצרים לעשרים דקות לפחות וקובעים מתי חוזרים.

מסכמים בכתב. כל החלטה נרשמת. זה חוסך את ה"אבל אמרנו ש..." בעתיד.

שלב 05

דייט כסף חודשי

עשרים דקות, פעם בחודש, באותו יום קבוע. עדיף עם קפה ולא מול מסך העבודה.

5 דקות	מה הלך טוב החודש? מתחילים ממשהו חיובי
5 דקות	מבט על המספרים: הכנסות, הוצאות, חריגות
5 דקות	הוצאות גדולות צפויות בחודש הקרוב
5 דקות	התקדמות ביעד משותף אחד, והחלטה אחת לחודש הבא

החלטה אחת לחודש הבא

שלב 06

מה כל אחד הביא איתו

זה החלק שהכי הרבה זוגות מדלגים עליו, ובדיוק כאן אני פוגשת את המחלוקות הקשות ביותר. בישראל, החוק קובע ככלל, שנכסים שנצברו במהלך הנישואין מתחלקים בין בני הזוג, בעוד שנכסים שכל אחד הביא לפני הנישואין, וגם ירושות ומתנות, נשארים שלו במקרה של פרידה, אולם הפסיקה הכירה במצבים שבהם גם בנכס שהגיע לנישואין על ידי אחד מבני הזוג, יכול להיווצר שיתוף, בהתאם לנסיבות. אצל ידועים בציבור התמונה מורכבת עוד יותר, כי אין חוק שמסדיר את מערכת היחסים ואת הזכויות והחובות הנובעות ממנה.

מהתיקים שלי

הדירה שלפני הנישואין

הדירה נקנתה על שמו שנתיים לפני החתונה. במשך חמש עשרה שנה המשכנתא שולמה מהחשבון המשותף, והושקעו כספים משותפים בשיפוץ. בפרידה הועלתה מצידו טענה: "הדירה שלי". היא אמרה: "שילמנו עליה יחד". ההכרעה בשאלה הזו דרשה הליך ארוך, חוות דעת ובדיקה של כל פרט בהתנהלות שלהם לאורך השנים. בסוף בית המשפט קבע, במקרה זה, כי הדירה משותפת באופן מלא.

מה היה עוזר כאן: הסכם ממון שקובע במפורש מה דינה של הדירה, ומה מגיע למי שהשקיע בה.

מהתיקים שלי

"מתנה" מההורים

הוריה העבירו סכום משמעותי להון העצמי לדירה (למעלה מ-40% משוויה. בזמנו כולם דיברו על מתנה, אך בפרידה ההורים הגישו תביעה והציגו את הכסף כהלוואה שיש להחזיר. בלי מסמך, כל צד נשען על ה"זכרון" שלו. במקרה זה, בית המשפט פסק, כי ההורים העניקו מתנה לבני הזוג ולא היתה כוונה מצידם לקבלה בחזרה, שהרי אילו היו מעוניינים להתנות את המתנה או להקנותה אך ורק לבתם, היו מסדירים זאת בכתב.

מה היה עוזר כאן: מסמך חתום במועד ההעברה, שקובע אם מדובר במתנה או בהלוואה, ולמי מהשניים היא ניתנה. לחילופין הסכם יחסי ממון.

בדיקה אישית

צ׳קליסט לפני שממשיכים

- ☐ יש דירה , חיסכון או קרן שאחד מאיתנו הביא לפני הקשר?
- ☐ צפויה ירושה או מתנה משמעותית מהמשפחה?
- ☐ יש לאחד מאיתנו עסק , מניות או זכויות בחברה?
- ☐ יש ילדים מקשר קודם שחשוב לדאוג להם?
- ☐ אנחנו חיים יחד בלי נישואין ורוצים הסדר ברור?
- ☐ אחד מאיתנו מתכנן לצמצם עבודה בעתיד?

אם סימנתם אפילו תשובה אחת, כדאי לשקול הסכם ממון ו/או צוואה.

מילה על הסכם ממון

הרבה זוגות חוששים שעצם ההצעה תתפרש כחוסר אמון. הניסיון שלי מלמד את ההפך: הסכם ממון הוא התוצאה הטבעית של שיחת תיאום ציפיות על עתיד כלכלי של כל התא המשפחתי. הוא נחתם כשהיחסים טובים, כשאפשר להקשיב ולהתחשב, ולא כשכל אחד כבר מחזיק עורך דין משלו.

אישור ההסכם. כדי שהסכם ממון בין בני זוג נשואים יהיה תקף, הוא צריך לקבל אישור בערכאה שיפוטית. לפני הנישואין ניתן לאשר אותו אצל נוטריון, ואחרי הנישואין נדרש אישור של בית משפט לענייני משפחה או של בית דין.

ההסכם ניתן לעדכון ושינוי בכל עת. אפשר לעדכן אותו כשהחיים משתנים: לידה, קנייה של דירה, ירושה או פתיחת עסק.

ידועים בציבור. הסכם כתוב חשוב במיוחד, כי בהיעדרו השאלות נבחנות לפי הנסיבות, וההכרעה בהן אינה צפויה מראש.

לסיום

אחרי עשרים שנה בתחום, אני יכולה לומר בביטחון: הזוגות שמדברים על כסף מוקדם, בכנות ובקביעות, מגיעים אליי הרבה פחות. וגם כשהם מגיעים, הדרך שלהם קצרה ושקטה יותר. שיחת הכסף הראשונה אינה שיחה על פרידה. היא שיחה על אמון.

אם תרצו לבדוק האם הסכם ממון מתאים לכם, אשמח לשוחח.

054-2233162 עו"ד טל מירון

המקרים במדריך מבוססים על שילוב של כמה תיקים שונים, והפרטים בהם שונו לשמירה על פרטיות הלקוחות. המידע במדריך הוא כללי ואינו מהווה ייעוץ משפטי. לבחינת המצב הספציפי שלכם מומלץ להתייעץ עם עורך דין.